

zykových okolností procesu. Napríklad z časového hľadiska sa galicizmy zaraďujú medzi "mladé" jazykové výpožičky v slovenčine, pretože k nám začínajú prenikať v podstate až v 19-20 storočí (Habovštiaková, 1988), a tak doba integračného procesu v porovnaní s dávnejšiu výpožičkou napríklad maďarčiny či nemčiny je relatívne krátka. Ak berieme do úvahy niektoré z jazykových faktorov, napríklad preberanie tzv. denotatívnych galicizmov v dôsledku nejstovovania pomenovania pre nový predmet alebo pojem, najmä v prípade konkrétnej substantívnej lexiky v bežnej slovnej zásobe (názvy jedál, nápojov, módnych odevov, kozmetických prípravkov ap.), či v prípade odbornej terminologickej lexiky (technické a iné termíny, ktoré si vyžadujú významovú jednoznačnosť), opäť môžeme konštatovať obmedzenosť, hoci nie vylúčenosť, priestoru pre ďalšie sémantické zdomáckovanie prevzatých galicizmov.

Na druhej strane však stoja mimojazykové faktory ako podoba kontaktu jazykov a spôsobu prechodu cudzích slov, prípadne i úroveň jazykovej kultúry sociálnych vrstiev prijímajúcich nové slovo, ktoré zasa pozitívne podporujú vznik tohto procesu v prípade galicizmov v slovenčine. Do slovenčiny totiž prešlo mnoho galicizmov formou sprostredkovaných kontaktov slovenčiny s francúzštinou (najmä cez nemčinu), čím vznikli v mnohých lexémach výrazne významové alebo i štylistické posuny už vo fáze transferencie, pričom sa diferenciacia s postupujúcou integráciou prehĺbuje – napríklad pôvodne jediné polysémické slovo vo F "part", ktoré prešlo k nám cez nemčinu, sa stalo zdrojom trojitej transferencie, ktorá viedla ku vzniku troch samostatných lexikálnych jednotiek *partaj*¹ (hovor politická strana), *partaj*² (hovor nájomník), *partia*¹ (hovor – 2 vhodný partner do manželstva). Vplyvom sprostredkujúceho jazyka nastala najvýraznejšia významová zmena pri druhej lexéme (*partaj*²), ktorej význam vôbec nefiguruje v pôvodnej sémantickej štruktúre, a vo všetkých troch prípadoch i zmena funkčnej hodnoty z pôvodne neutrálneho výrazu na výrazy hovorové. Integračné zmeny sa najevidentnejšie prejavili na slove *partaj*¹, ktoré novšie nadobudlo silnejšiu zápornú konotáciu. Iný prípad dvojitej (paralelnej alebo postupnej) transferencie tej istej lexikálnej jednotky súvisí so vznikom etymologických dubletov v slovenčine. Ukážeme to na konkrétnom príklade *gofra* – *vaffla* (stfr *wāfla* > stfr *wāflre* > *gaufre*). Staršia výpožička *vaffla* sa udomacnila v slovenčine v dvoch významoch: 1. text druh tkaniny 2. potrav druh napolitánok, pričom v oboch prípadoch ide o útvary s vydutými a prehĺbenými miestami. Dubletný koreň *gaufre* sa dostal do slovenčiny najskôr len ako pomenovanie deja "gaufrovanie" na označenie technického výrobného postupu. Novšie s objavením sa nového potravinárskeho výrobku z lisovaného cesta slovenčina prevzala výraz *gofra* na jeho pomenovanie. Vzhľadom na príbuzný výrobný postup i spoločnú funkčnú sféru (potravinárstvo) sa však v praxi začína objavovať i staršie a známejšie pomenovanie *vaffla* na označenie *gofry*, čiže vzniká tzv. sémantická kontaminácia (porov. Patráš, 1989).

Napokon i v prospech procesu integrácie hovoria i samotné príčiny preberania. Ak by sme sa priklonili k Pergnierovmu hodnoteniu funkčnosti jazykových výpožičiek ako "luxusných" prostriedkov, ktoré spĺňajú v preberajúcom

jazyku tri vzájomne prepojené funkcie: pragmatickú, hravú a mystifikujúcu, znamenalo by to, že všetky jazykové výpožičky majú vylučne konotatívny ráz. Pod konotatívnymi galicizmami sa rozumejú jednak galicizmy, pre ktoré už slovenčina má vlastné či iné pomenovanie (Voroncova, 1986) – napríklad *žandár* – policajt, *plafón* – strop, *povala*, jednak výrazy, ktoré sa pociťujú ako jasnejšie (motivačne priezračnejšie) prostriedky na označenie špecifického denotátu (Šabršula, 1983; Pergnier, 1989) – ako *pózovanie* popri "predvádzaní módnych odevov pred kamerou, fotoobjektívom ap." a iné. Tu však treba upozorniť i na protichodnú tendenciu spojenú s reštruktúraciou sémantiky prevzatého slova a s jeho včleňovaním do slovenského jazykového systému, a to na stratu motivácie – napríklad pri slove *bageta* (druh podlhovastého pečiva) sa v slovenskom kontexte stráca metaforická súvislosť z hľadiska vonkajšieho tvaru s prvým významom autochtónneho slova "paliečka" a ešte oveľa viac je zo synchronného pohľadu zakrytá súvislosť medzi slovami *bageta* a *bakuľa*, ktoré majú spoločný pôvod v lat. "*baculum*", pri slove *kroketa* si neuvedomujeme – pokiaľ neovládame francúzsky jazyk – jej onomatopojickú motiváciu od slovesa "*croquer*" (chrupkať). My sa prikláňame k triedeniu jazykových výpožičiek podľa Deroya na "emprunts de nécessité" (denotatívne, čiže "potrebné") a "emprunts de luxe" (konotatívne, čiže "luxusné"). Z hľadiska integračného procesu sémantických štruktúr, prípadne štylistickej a expresívnej hodnoty, je však produktívnejšia druhá Derojova skupina.

Spomenieme i vnútrojazykové činitele priaznivo vplyvajúce na aktivizáciu sémantickej integrácie lexikálnych galicizmov: potreba diferencovať doterajší význam slova, resp. špecifikovať jeho významové odtenky, tendencia k expresívnosti a tvoreniu štylistických synonym a napokon sekundárne i tvorenie slov rôzneho typu s použitím spoločného prvku (Lotte, 1980).

Ak všeobecnou tendenciou transferencie je redukcia polysémie, diferenciacia významov slov vo fáze integrácie smeruje najčastejšie k sekundárnemu rozšíreniu polysemie. Uvedieme príklad slova *mignonka* / *miňonka*, ktoré bolo prevzaté do slovenčiny vo všeobecnom význame "niečo malé" z francúzskeho adjektíva *mignon* a až druhotne pribralo špecifikované významy motivované spoločnou sémou "malý": 2. cukrovín mala napolitánka oblievaná čokoládou 3. tech. slang typ malej žiarovkovej patice (E 14). Niekedy vzniká potreba oddeliť ďalšie významové odtenky od jediného špecifikovaného významu: tak slovo *kuloár* (bočná chodba v snemovni, v divadle ap.) nadobudlo sekundárne v pl. forme "kuloáre" i pejoratívny odtienok "zákulisia, v ktorom sa šíria neverejné alebo pokútne informácie". Samostatný 2. význam "pokútny, zákulisný" sa uvádza však explicitne v Slovníku cudzích slov až pri adjektívnom deriváte *kuloárový*, ktorý je súčasne dokladom asimilácie slova *kuloár* v slovotvornom systéme slovenčiny.

Tendencia k expresívnosti a štylistickej príznakovosti zasahuje jednak nepriame výpožičky sprostredkované tretím jazykom: *mundúr* (franc. → nem.) expr. hovor – úbor, rovnošata, uniforma, zriedkavejšie aj priame výpožičky *garde*² hovor trochu zast. – dozor nad dospievajúcou mládežou, obyč. dievčatami pri zábavách. V oboch prípadoch môže prebiehať súčasne i sémantic-